

## RUSLAND SKT. PETERSBURG



Tjernikovs mesterværk og et konstruktivistisk ikon», vurderer lederen af forskningsafdelingen på Sankt Petersborgs Historiske Museum, Maria Makogonova, der er ekspert i den sovjetiske avantgardes arkitektur og forfatter til flere bøger om emnet. Hun taler fra et sted omme bag sit skrivebord, hvor stabler af papir og bøger hober sig op mellem tekusene.

»Der var et ganske lille vindue i historien fra cirka 1925 til 1932, hvor denne form for arkitektur fik lov at udvikle sig frit.

Det var en tid præget af åbenhed for sociale eksperimenter og nye måder at organisere livet på, der kendetegnede årene umiddelbart efter sovjetstatens oprettelse.

Arkitekterne var stærkt idealistiske og skabte bygninger med et socialt sigte i overensstemmelse med revolutionens løfte om et helt nyt samfund», siger hun.

Blandt de vigtigste eksempler på den sovjetiske avantgardes frembringelser i Sankt Petersborg nævner Makogonova desuden Narvskaja Sastava, der er en hel bydel bygget efter konstruktivisti-

ske principper, samt tekstilfabrikken Røde Banner af tyskeren Erich Mendelsohn.

»Fælles for bygningerne er også den forfærdelige tilstand, de er i i dag. Flere ligger nærmest i ruiner«, siger Makogonova med et strejf harme i stemmen. Hun klikker det ene billede frem efter det andet af avantgardebygninger i Sankt Petersborg, der nu kun findes som filer på hendes computer.

»Her har bulldozerne allerede været«, konstaterer hun.

Formiddagssolens stråler falder ind gennem de støvede dobbeltvinduer til hendes lille kontor, der befinder sig i historiske omgivelser inde i Peter-Paul-fæstningen i den centrale del af byen.

### Vil forhindre ødelæggelse

Fra fæstningens indre er hun en af dem, som gennem sit arbejde og engagement prøver at forhindre ødelæggelsen af arven efter den sovjetiske avantgarde, som der ifølge Makogonova er en tendens til, at flere og flere opfatter som værdifuld og bevaringsværdig.

»Mange, især yngre arkitekter, aktivister og journalister, protesterer nu me-

re højlydt over vanrøgten af de historiske monumenter.

De danner foreninger og kæmper for deres bevaring. Men bystyret, entreprenører og private besiddere har altid politiet på sin side, når de beslutter sig for at rive ned. Så de kan sætte deres vilje igennem, når konflikten spidser til«, siger hun.

'A Vulgar Display of Power' – som det amerikanske metalband Pantera kaldte et album – er måske det bedste udtryk til at beskrive Sankt Petersborgs pyntede og af alle turister fejrede tsar-paladser i barok og nyklassicisme. Som modsætning lever de konstruktivistiske bygninger en skyggetilværelse i byens udkant.

Både i direkte og overført betydning er arven efter den sovjetiske avantgarde fortrængt til skumle randområder.

Stigende bevidsthed om, hvor bevaringsværdig den sovjetiske avantgardes arkitektur er, giver i disse år håb om, at ikke alle de resterende bygninger ender foran bulldozerens blad.

Som spændende attraktioner findes de i hvert fald et stykke tid endnu.

rejser@pol.dk

## Den sovjetiske arkitektur

**Avantgarde** er en overordnet betegnelse, der bruges til at definere en vigtig strømning i moderne kunst.

Selv om malerne Kazimir Malevitj, Vasilij Kandinskij og Marc Chagall er blandt de mest kendte repræsentanter, omfattede kunstreningen også **skulptur, teater og arkitektur**.

Den sovjetiske **avantgarde arkitektur** havde sit skabermæssige og populære højdepunkt i årene fra den Russiske Revolution i 1917, indtil den faldt i unåde omkring 1932, hvor Stalin satte en stopper for dens radikalitet og sociale eksperimenter.

**Konstruktivistisk arkitektur** er en gren af den sovjetiske avantgarde og den mest fremtrædende byggestil i Sovjetstatens første årti. Den er kendetegnet ved et stærkt socialt engagement, idet arkitekterne udtænkte radikalt anderledes typer af konstruktioner, der passede til det nye samfunds behov: sportsfaciliteter, fælleskøkkener, arbejderklubber, fabrikker, fagforeningshuse og statsejede stormagasiner.

Dekorationer og udsmykning blev afvist som borgerlig dekadence – i stedet skulle en bygnings udformning udtrykke dens funktion.

# 3

## ANDRE OPLEVELSER I SANKT PETERSBURG

AF REDAKTIONEN

### 1 Eremitagen

Museet er Skt. Petersborgs ubestridte topseværdighed. Det råder over en af verdens største og mest betydningsfulde kunstsamlinger. Desuden er bygningerne, som museet befinder sig i, blandt andet zarens officielle residens indtil revolutionen, Vinterpaladset, helt exceptionelle. Der er så meget at se, at man med fordel kan købe en to-dages billet. Og køb den på nettet inden besøget, så du undgår den timelange kø ved indgangen.

[www.hermitageshop.org](http://www.hermitageshop.org)



Foto: Dezidor/Wiki CC Attribution 3.0 Unported license

### 2 Isaak Katedralen

Du skal kæmpe dig op af 562 trin, før du når guldakuplen og søjlekolonnaden med de 24 statuer. Men belønningen er en smuk udsigt over Sankt Petersborgs tage og kanaler. Kirken, som det tog en halv million arbejdere 40 år at bygge, fra 1818 til 1858, ligner udefra på mange måder Peterskirken i Rom. Den var ekstremt dyr at bygge - seks gange dyrere end Vinterpaladset - bl.a. på grund af de 100 kg bladguld, der blev brugt til den 101,5 meter høje kuppel. Der er plads til 14.000 mennesker i kirken, som siden sovjettiden har haft status som et museum.

[www.cathedral.ru](http://www.cathedral.ru)



Foto: Geevee/Wiki CC Attribution 3.0 Unported license

### 3 Metroen

Mange af metrostationerne i Skt. Petersborg er nærmest små paladser i sig selv. Vægge og gulve beklædt med marmor, store søjler, skulpturer og krystallysekroner. Stationen Avtovo regnes af mange for Ruslands smukkeste med sine 16 stilrene glassøjler. Men også Tekhnologitjeskij Institut, med 24 portrætter af berømte russiske videnskabsmænd, og Pusjkinskaja, der hylder den russiske nationalforfatter Pusjkin med en stor statue, vægge i hvid marmor og guld i rødlig granit, er en togtur værd.



Foto: Florstein/Wiki CC Attribution 3.0 Unported license